

ABONAMENTELE

Pentru Sibiu:

lună 1 cor. 70 bani, 1/4 an 5 cor., 1/2 an 10 cor., 1 an 20 cor.
Pentru ducerea la casă cu 30 bani pe lună mai mult.

Pentru România:

1 lună 2 cor. 40 bani, 1/4 an 7 cor., 1/2 an 14 cor., 1 an 28 cor.

Pentru România și străinătate:

1/4 an 10 franci, 1/2 an 20 franci, 1 an 40 franci.

Abonamentele se fac numai plătindu-se înainte.

TRIBUNA

Apare în fiecare zi de lucru

INSERTIUNILE

Un șir garmond prima-dată 14 bani, a doua-ora 12 bani
a treia-ora 10 bani și timbru de 60 bani.

Redacția și administrația: Strada Poplăcei Nr. 15.

Se prenumără la poște și librării.

Epistole nefrancate se refușă. — Manuscrise nu se înapoiază.

Numeri singuratici la 10 bani se vând în Sibiu: la librăria „Tipografică”, societate pe acțiuni și la librăria L. Michaelis, strada Căminăriei, 27. — În Alba-Iulia: la librăria Weisz Bernat „la loterie”.

„Edificarea” statului.

(m.) Între acuzele, ce le-a făcut Komjathy în interpelația sa prim-ministrului Széll a fost și aceea, că Széll în programul sau ministerial nu s-a declarat cu privire la chestia naționalităților.

Drept răspuns la acuză prim-ministrul a cerut pasajul privitor la aceasta, din discursul-program al său și care e de următorul cuprins:

„Eu consider de direcție și de scop final al politicii mele a continua pe seama națiunii maghiare edificarea statului național maghiar unitar... Voiu guvernarea astfel, voiu nimeni în conducerea fiecărei instituții așa și voiu executarea legilor în felul, ca să mearse la fiecare cu măsură egală fără de ori-și-ce deosebire de naționalitate, confesie ori clasă.

Aceste declarații le-a repetat și confirmat prim-ministrul în continuarea răspunsului său, zicând, că scopul final al politicii sale este, să continue edificarea — kiépítését — statului național maghiar. Se înțelege, că s-a grăbit a adăuga, că el urmărește politica națiunii maghiare unitare, care cuprinde în egalitatea de drept și în egalitatea înaintea legii pe toți fiii națiunii, pe toți fiii patriei, fără deosebire de naționalitate, confesie, origine și rasă; și cuprinde și îi tratează deopotrivă, dar' cu restricțiuni, anume cu restricțiunile, cari în privința limbii le recere în locul primunitatei statului, unitatea națiunii politice, ideea statului maghiar, unitatea legislațiunii, guvernării și justiției maghiare...
Acum le-a zis Széll, cu privire la direcția ce urmărește în chestia naționalităților. Cum vedem, aceleași principii și aceleași directive, ca și în discursul, ce l-a ținut ca program al guvernării sale.

La prima privire aceste declarații apar dulci și fermecătoare, mai cu seamă, urmas al lui Bánffy, sub a cărui oblăduire era greu de închipuit să existe egalitate și legalitate pentru toți fiii patriei. Dar' îndată ce examinăm mai de aproape esența și spiritul lor, vom vedea, că nici Széll nu stă departe de așteptările noastre și se poate înțelege, că el se vorbește și se poartă mai diplomatic...
Prima directivă, ce a ținut și oare Széll se o marchează este, că sub cărmuirea lui toți fiii patriei se vor bucura de egalitate de drept și vor fi egali înaintea legii. Aceasta i-o ocredem dlui prim-ministru, înțelegând ereditatea dlui Bánffy, pe cetățeni ca indivizi. Nu e vorba aici deci de drepturi naționale, și egalitate de popoare, ci de cetățeni. Adece dl prim-ministru Széll credea să ne spună, că dacă un Român și un Maghiar au proprietate egală, nu va cere contribuție mai mare dela Român, ca dela Maghiar, — sau dacă vor avea proces un Slovac cu un Ungur și se va vedea, că dreptatea e pe partea Slovacului, justiția o va recunoaște etc.

Lucrurile acestea însă se înțeleg de sine în ori-ce stat civilizat și astfel dl Széll, presupunând că și dînsul consideră Ungaria de țară civilizată, nu a spus un lucru mare, un lucru care să-i dele titlu de laudă. Înaintea legii și a dreptății, fie în justiție, fie în guvernare sau administrație, ca cetățeni pretindem să fim egali, deplin egali, de oare-ce nu mai există iobăgia și de oare-ce cu toții punem în serviciul patriei banii, brațele și sângele nostru.
Este însă mare deosebire între egalitatea de cetățeni și egalitatea de popoare, de naționalități, astfel, ca fiecare popor din patrie să se poată desvolta conform firei și înclinațiilor sale, și să-și poată cultiva limba sa maternă și instituțiile sale să fie spriginite în proporție egală de către stat.

Noi luptăm și pretindem astfel de drepturi, pe lângă drepturile cetățenești, — ear' dl Széll vrea să ne îndulcească promițându-ne numai pe cele din urmă, și de drepturi naționale nici să nu vrea.

Dovadă despre aceasta este declarația a doua, că adece scopul final al lui este: edificarea statului național maghiar. În stat național maghiar poare de alte limbi nu pot exista, prin urmare dl Széll, voină a edifica acest stat, trebuie să năsuiească a ne maghiariza. Astfel, ce deosebire este în acest punct între Széll și antecesorii lui, special între el și Bánffy și Tisza? În esență nimic decât în esență. Bánffy voia să ajungă la crearea statului național maghiar (recte să ne maghiarizeze) prin violență și forță, Széll vrea să ajungă aceeași țintă pe cale mai diplomatică, mai ademenitoare, când cu buna, când cu aplicarea forței...

Că acesta e adevărul și că cuvintele lui Széll nu sînt decât amăgire, trage pe sfoară, ne dovedesc faptele. Dl prim-ministru Széll, ce a atât de drept față de toți, pentru-ce nu execută legea de naționalități?
Răspundem: Pentru-că chiar și acele drepturi minime cuprinse în ea pe seama naționalităților, sînt pedeci pentru edificarea statului național.

Dl prim-ministru Széll, dacă e atât de drept față de toți, pentru-ce lasă pe un ministru al cabinetului său, pe ministrul de culte Wlassics să facă cu ridică școale de slăvesc maghiarizatoare și să le persecute pe ale noastre?
Răspundem: Pentru-că acesta e un mijloc pentru edificarea statului național.

Dl prim-ministru Széll nu se revoltă în simțul său de dreptate, văzând cum un alt ministru al cabinetului său, Darányi, voeste să conturbe pacea și liniștea prin colonizări, făcute printre naționalități, pe spelele statului și numai în favorul poporului maghiar?

Răspundem eărăși: Nu, de-oare-ce acesta e un alt mijloc pentru edificarea statului național.

Am mai pute continua, dar' credem că e destul. Credem, că din cele scrise dar' clar deosebirea între noi Români și între dl prim-ministru Széll. Dînsul voeste, ca și antecesorii săi edificarea unui stat național maghiar. Noi, și creu un stat poliglot ungar, cum a fost și în trecut și cum corespunde realității.

La acest stat dăm și noi cu plăcere ajutor, dar' la edificarea celui alalt nu ne angajăm, ci ne împotrivim. Dela 1867 compatrioții nostri tot edifică la el, dar' până acum puțin spor au făcut. Edifică deci și de aci înainte singuri și pe responsabilitatea lor și cu dl Széll în frunte.

Sibiu, 16 Februarie n.

Chestia națională. „Pesti Hirup” scrie, că prim-ministrul maghiar, Széll, a făcut raportul de înasă acordat Duminecă, și despre stadiul în care se află astăzi chestia naționalităților în Ungaria, apreciată din punctul de vedere al politicii externe și al raporturilor monarchiei cu străinătatea. Tot atunci a raportat Széll și despre modul cum s-a rezolvat chestia „revoltelor” bisericești române din Brașov.

Dr. Lueger la Roma. Primarul Vienei, Dr. Lueger, s'a reîntors din călătoria întreprinsă la Roma și a primit de către conducerea agendelor sale oficiale. La Roma a fost primit în audiență din partea Papei, care s'a întreținut aproape o oră întreagă cu energicul apărător al creștinismului și a cerut cele mai minuoase informațiuni asupra raporturilor comunale din Viena. Papa s'a exprimat deplina sa mulțumire cu lupta purtată de Dr. Lueger în interesul lumii creștine și cu vorbe de încurajare pentru viitor s'a despărțit de el, după ce dînsul l'a împărțit în modul cel mai de binecuvîntare a apostolică.

Porțile-de-fer. Se telegrafează dela Viena, că guvernul comun, după o prealabilă înțelegere luată cu guvernul maghiar, a trimis notă diplomatică guvernului român, ca răspuns la pretențiunile ridicate din partea României, cu privire la tazele ce le încasează Ungaria pentru trecerea vaselor prin Porțile-de-fer. Cuprinsul notei e analog cu declarațiile ministrului de externe, ale contelui Goluchowski, făcute în delegațiune.

Convocarea reichsrath-ului. Foaia oficială dela Viena, publică în nrul de Marți următorul rescript împărătesc:

„Iubite Dr. Körber! Mă aflu determinat a convoca senatul imperial pe 22 Februarie 1900, pentru a-și reîncepte activitatea, și te însărcinez a dispune cele de lipsă. Viena, 11. Februarie 1900. Lipsă. Josef I. m. p. Körber m. p.”

În ziua deschiderii senatului, prim-ministrul Körber își va espune, în ambele case, programul de muncă, în mod amănunțit, atât în privința politică-națională, cât și în cea economică. Așa se scrie dela Viena.

Din Austria.

Conferința de împăcare continuă a fi în sedințe. Cu privire la contractul comunelor și a districtelor mixte din Boemia s'a stabilit înțelegerea. Tot așa și cu privire la birourile de traducere, necesare în birourile publice din districtele mixte. Lucrurile ar merge bine cum se vede, dar' e teamă că acum vor lua o nouă întorsătură, fiindcă cei sunt supărați pentru grăbita convocare a reichsrath-ului. Cehii adece nu vor admite nici o activitate rodnică la satisfacție, până nu li-se dă antică lor satisfacție pentru revocarea ordonanțelor. Vor continua deci cu obstrucția în reichsrath, și urmarea va fi, că reichsrath-ul va fi de nou prorogată sau poate desființat, — ear' guvernul va fi de nou silit să recurgă la ajutorul s-lui 14 din constituție. Așa scriu ziarele — cehi.

Pentru frații lor.

Guvernul s'a pus să ferească pe bieții Ruteni. L-a trimis un comisar ministerial cu numele Egan, care are misiunea să pună o acțiune socială la cale în favorul și interesul Rutenilor. Comisarul acesta, făcînd dute de seamă despre activitatea sa de până acum, a declarat în întrunirea publică, ținută spre acest scop în Mîșcolț, că Evreii veniți din Galizia și Așcozi, privitor Ruteni, poartă vina la întreaga miserie de care suferă acest popor. Această izbucnire de antisemitism, venită dela un organ al guvernului, a provocat resens general printre „patrioții” țerei noastre, și a dat ansă unui deputat să pună chestia pe tapet chiar și în dietă. Fest e numele acestui indignat reprezentant al poporului „recipiat”, care în sedința de Mercuri a dietei maghiare a întrebat guvernul, dacă vorbirea cu privire la rostit din ordinul și îndemnul guvernului și dacă guvernul se identifică cu ea? Imediat s'a sculat ministrul de agricultură Darányi să declare, că guvernul maghiar nu aprobă nici un curent care se opune principiului egalității de drept. Guvernul seustește pe toți cetățenii patriei, fără deosebire de lege și naționalitate! Da; însă numai când e vorba de — Evrei. Căci, Egan a fost revocat pe cale telegrafică din postul de comisar ministerial! Ce nu fac Maghiarii pentru frații lor Evrei!

Chestiunea Iancu în fața justiției.

Procesul cununei.

— Raport special dela corespondentul nostru. —
Baia-de-Criș, 14 Febr. n. 1900.

E păreră generală în sinul neamului nostru, că senzaționalul proces debătut ieri, la 13 Febr., înaintea judecătoriei cehiale din Baia-de-Criș, constituie un fapt politic excepțional, foarte grav și remarcabil din toate punctele de vedere.

Pentru-ca publicul nostru românesc se fie pus în curentul obiectiv al chestiunii și pentru-ca să ofere toate elementele necesare unei adevărate și serioase aprecieri a procesului, prezent în cele următoare un raport special amănunțit, luat după observațiile și notițele făcute la fața locului și în cunoașterea celor petrecute, atât din partea mea, cât și a celor ce au avut parte în proces.

Deocămdata, mă limitez strict la decurgerea procesului.

Ferberea în Baia-de-Criș.

Cu zile întregi înainte de ziua pertractării, o ferebă neobișnuită și caracteristică ținea în agitație atât românimea din Baia-de-Criș, cât și pe străini.

Toți manifestau o vie nerăbdare și o încordată așteptare pentru cele-ce aveau să se întîmple.

Românii, revoltați în suflet de monstruositatea acuzei și ațîțați prin nelegiuitele condamnări recente pentru tricolor, aplicate mai multor oameni din popor, — dovedeau inimă trează și entuziasm; năpădău de terorism și curaj în isbânda morală. Vrașmași, cu acoții lor, nu mai puteau de mînie și de dorul răsunării.

Ferberea a potențat-o în chip îngrijitor faptul, că un procuror dela Deva, încredințat cu redactarea acuzei și cu pregătirile procesului, a stat trei zile întregi în Baia-de-Criș, consultându-se în toată taina cu organele justiției.

În fine, ferebrea își atinsă culmea — dar' fără a turbura ordine nimic tradițională păcîntuie în jurul mîinii — atunci, când în ajunul pertractării toată zăulica și toată noaptea trupe de gendarmi, concentră anume pentru proces, carmieri străziile pîndind pe la ferestrele Românilor frunțași.

Despre toate acestea amănuntele nu vor întîrzia.

Pertractarea.

Sub asemenea auspicii foarte iritante și estraordinare, în liniștită orăse, — se începu ieri, la orele 9 pertractarea procesului, într-o sală mai mare, desemnată de judecătorie pentru proces.

Mulțimea publicului.

Nimeni n'ar fi crezut să asiste la proces atîta public. Curtea judecătorească, coridoarele, sala, băjbăiau de mulțime. Erau de față toți inteligenții români din Baia-de-Criș, cetățenii români din Brașov și din jur, cărturarii alții, pe urmă o mare mulțime de popor.

Interesantă a fost prezența aproape a tuturor Maghiarilor oficioși și neoficioși din Baia-de-Criș, cari se vedea de pe ochii lor cum tînjesc după o... condamnare „patriotică”!

Erau de față și multe dame și domnișoare, române și străine, cum și doi gazetari, unguri dela Pestea.

După cît „mi-am putut însemna, lista Românilor prezenți e următoarea:

Dr. Nicolae Robu, Medic și Soțio, Constantin Pop, rebot, Rodic Soțio, Mieu și soția, frații Trifon, Berariu, Roman, Pirva N. cand. de adv., Petru Gligor și soția, și o mulțime de meseriași români, țărani din Baia-de-Criș, — d-na Oandin din Bucium, Vasile Demian, protopop și soția, Ioan German și soția, V. Boneu și soția, Gerasim Candrea, advocat, E. Popu, T. Oțel, Luciu, Vințan și mulți alți din Brad, — ear' din jur a fost de față o mulțime de preoți și învățători, între alții preoții: Costa din Vaca, Todoran din Cărușiu, Jurea din Tebea, Florea din Rîșca și judele Ioan Oncu din Tomești.

Sedința I.

Se deschide la orele 9¹⁵.
Judecător: Bigner József, sub jude, un bărbat tînăr, nemaghiar de origine, (se zice că e Evreu!), puțin simpatic și cu largă reputație de aroganță și de bruschetă.

Substituit de procuror advocatul din localitate Nogal Károly, un bărbat mai vîrstnic, apatic în fisionomie și temperat în mișcări.

Acușății sînt asistați de apărători astfel: Coriolan Steer de venerabilul avocat Dr. Teodor Pop din Baia-de-Criș, George Novacovici de dl Francisc Hossu-Longin din Deva și Ioan Scurtu de dl Dr. St. C. Pop dela Arad.

Dreptul limbii române.

Judecătorul cetește numele acușătorilor spre constatarea prezenței lor.

Acum un incident remarcabil se produce, imprimînd procesului, dintru început caracterul bărbătesc și pur românesc.

Acușății declară fiecare, cu voce resolută, că deși ca studenți la o facultate maghiară știu ungurește, voeste să valideze dreptul limbii române garantat în articolul de lege XLIV, punct 8, dela 1868.

Judecătorul, substituitul de procuror și Cealătorii Maghiari din public, — devin nervoși și turburați de mînie.

Pe un ton evident mînios, judecătorul mai întreabă odată pe fiecare acușat:

— Știi ungurește?
— Știu, însă voi vorbi numai românește!

Între Români izbucniră puternice murmure de plăcere.

Temându-se să mai forțeze chestia, judecătorul fu nevoit să cedeze — și el însuși — curiositate ungurească! — se făcu „talmaciu”, deși de-abia o boabă două românește.

Ascultarea acușătorilor.

După-ce substitutul de procuror — în chip contrar procedurii penale — cel numai numărul actului de punere sub acușă, redactat de procuratura din Deva, se luă naționalul acușătorilor.

Pe urmă judecătorul roagă pe acușății Novacovici și Scurtu să se depărteze din sală, pentru, a fi ascultat acușatul Steer.

Judecătorul: Știi cu ce ești acușat?
Acușatul: Fîindcă acușă e „mi-s-a înmanuat e prea enigmatică, cer să mi-se spună cu ce sînt acușat.

Judecătorul cetește acușă.

Judecătorul: E adevărat că d-ta și colegii d-tale ați fost în 31 Decembrie n. 1899 la mîmentul lui Iancu din Tebea?

Judecătorul: E adevărat.

Acușatul: Cum s'a întîmplat faptul?

Acușatul: În numele tinerimei universitare române din țeară, ne-am prezentat ca deputație la mîmentul lui Iancu. În urma unei sfătuirii urmată între noi, Ioan Scurtu a rostit în biserică o cuvîntare pentru Iancu, ear' George Novacovici a vorbit la mîment, când am depus pe cruce o cunună cu tricolorul nostru și am cântat „Deșteaptă-te Române”. Trebuie să observ, că nu-i adevărat că Scurtu ar fi vorbit fără de învoirea preotului, de oare-ce l-a rap' pe preot să admită cuvîntarea, ear' preotul și-a dat învoirea.

Judecătorul: Ce au vorbit: Scurtu și Novacovici?

Acușatul: O să spună ei, cari sînt mai competenți. De altcum aici e „Tri-buna” în care s'au publicat birile.

Judecătorul: Fîindcă vorbirile au apărut după-ce ați fost puși sub acușă, nu le privesc.

Judecătorul: Cu ce intenție ați fost la mîment?

Acușatul: Am fost la mîment în numele tinerimei universitare pentru a servi un act de pietate la mîmentul eroului nostru Avram Iancu.

Acum e chemat în sală acușatul Novacovici.

Judecătorul întreabă pe acusat de ştie pentru- ce-i acusat şi de istoricul faptului.

Acusatul îi dă aceleaşi răspunsuri ca Steer.

Judecătorul: Ce ai vorbit la morment?

Acusatul: A ceea ce vorbeşte un om cu sentimente umane şi ceea ce un Român spune la mormentul unui erou român. De altfel, aici e „Tribuna” în care „mi-s-a publicat vorbirea. Dacă do-riţi, o ceteşcu pe plăcere.

Judecătorul: Mă rog s-o ceteşti.

Acusatul ceteşte vorbirea.

Judecătorul: Subscrie-o.

Acusatul: O subscriu bucuros.

Judecătorul: Ce ai cântat la morment?

Acusatul: „Deşteaptă-te Române”.

Judecătorul: Au cântat şi din public.

Acusatul: Da.

Judecătorul: Cine?

Acusatul: Nu ştiu nume, însă au cântat mai mulţi. Dar chiar cei- ce n-au cuvântat, vor fi cântat în suflul lor.

Judecătorul (nervos): Mă rog să fii la obiect. Mai bine spune că nu răspunzi la întrebarea asta.

În sală e chemat acum acusatul Scurtu.

Judecătorul îi adresează aceleaşi întrebări de introducere, primind acelaşi răspuns. După aceea, la cererea acusatului, se ceteşte de nou acusat.

Judecătorul: Cum s'a întâmplat manifestarea în biserică şi e adevărat că d-ta ai vorbit fără de învoirea preotului?

Acusatul: Delegaţia noastră a emis-o tinerimea noastră română din ţeară, pentru săvârşirea unui act de pietate la mormentul eroului nostru naţional Avram Iancu. Ajunşi la biserică din Tebea, colegii m'au trimis în biserică să ved dacă e deschisă şi dacă slujba nu s'a sfârşit şi să rog pe preot a săvârşi parastas pentru Iancu şi a rosti o cuvântare, eventual a-mi da mie permisia să cuvântez. Am intrat în altar, pe uşa menită credincioşilor, şi sărutând mâna preotului l'am spus că suntem trimişi de tinerimea universitară română la mormentul lui Iancu, pe urmă l'am rugat de parastas şi de cuvântare. Preotul, un bătrân de 72 ani, îmi răspunde că din cauza slăbiciunii bătrâne-ţelor nu-mi poate împlini rugarea.

Atunci l'am rugat să-mi dea mie voie să rostesc o cuvântare în biserică pentru memoria lui Iancu. Preotul m'a răspuns că permite să vorbesc la timpul slujbei, menit pentru predică. După aceasta am comunicat colegilor mei rezultatul şi cu toţii am intrat în biserică, având cu noi şi punând-o pe-o mesioară. La timpul pentru predică am vorbit, ear' după aceea ne-am dus la morment, l'am înclinat, am sărutat crucea şi Novacovici a rostit o cuvântare. Pe urmă, am cântat cu toţii imnul naţiunii noastre „Deşteaptă-te Române”.

La urmă, preotul ne-a chemat în biserică şi ne-a dat câte o prescură, pe care o păstrez cu cămpeşte şi astăzi ca un suvenir naţional. Am sărutat mâna preotului, am strâns frăţeşte mâinile oamenilor şi ne-am despărşit.

Judecătorul: Ce ai vorbit în biserică?

Acusatul: Am cuvântat ca Român în memoria eroului şi martirului nostru Iancu. De altfel, cuvântarea s'a publicat în ziarul nostru „Tribuna” şi pri-

mesc răspunderea pentru fiecare cuvânt din ea.

Judecătorul: Atunci, te rog să sub-scrii vorbirea din „Tribuna”.

Acusatul: Cu toată plăcerea (sub-scrie).

Ascultarea martorilor.

Antău e ascultat venerabilul preot din Tebea Ioan Tisu, care intră în sală spriginindu-şi bătrâneţele într-o cărje.

Judecătorul: Spune ce s'a întâmplat la 31 Decembrie n. 1899 în biserică din Tebea.

Martorul: Casul e acesta. În ziua numită, pe când făneau serviciul divin în biserică, veni în altar un tânăr pe care nu-l cunoşteam personal şi vorbindu-mi mai multe mă rugă să-i permit să ţină o predică. Fiindcă l'am văzut că-i un om cult şi cetit, i-am şi dat voie. La timpul cuvenit pentru predică, tânărul a ţinut cuvântarea. Despre ce a cuvântat, nu prea ştiu, fiindcă aud greu şi tot-o dată eram în altar, ocupat cu treburile mele preoţeşti. După cuvântare, am sfârşit slujba şi am binecuvântat pe cei de faţă. Pe urmă poporul s'a depărşat. Ce s'a întâmplat la morment nu ştiu, fiindcă eu am venit acolo numai la urmă, când am sfârşit cu treburile mele preo-ţeşti. După aceea, tinerii au venit ear' în biserică şi eu le-am dat câte o prescură.

Judecătorul (cătră acusatul Scurtu): Ai ceva de observat la faşunea mar-torului?

Acusatul Scurtu: Da. Susţin de nou şi categoric, că eu am spus preotului că vreau să cuvântez pentru Iancu şi că pentru mormentul lui am venit. Dar admit că nu m'a înţeles, fiindcă atunci când i-am vorbit eram foarte mişcat de vederea mormentului lui Iancu, a Goronului lui Horia şi a bisericei noastre împodobită cu tricolor naţional, şi astfel am comunicat secul nostru în scurte cuvinte. Pe lângă acestea, am şi obiceiul să vorbesc repede.

Judecătorul (cătră preot): Înaintea notarului şi a gendarmilor ai faşionat că nu ai dat voce acusatului să vor-bească în biserică.

Preotul Tisu: Nu-i aşa. Eu am faşionat că nu l'am dat voce să vor-bească înainte de timpul obiceiuit.

Judecătorul tace opărit.

Jud.: E adevărat ce spun gendarmii: anume că acuşaţii ar fi pus cununa pe altar.

Preotul Tisu: Da de unde!

Subst. de procuror, voind să in-ouce pe martor, cere citirea protocoalelor luate de notar cu gendarmii la întâia ascultare a preotului.

Apărătorul Dr. St. C. Pop: În baza §-lui 528 din procedura penală, care interzice în asemenea cazuri investiga-riile notarului şi gendarmilor, protestez contra citirii acelor protocoale, cari în faţa judecătoriei sunt nule.

Subst. de procuror îşi remarcă ce-rerea.

Furiu, judecătorul dă el citire pro-otoalelor. Dar' nu-şi ajunge scopul de a zăpăci pe martorul Tisu, care declară de nou că a dat voce acusatului Scurtu să ţină cuvântarea.

Pentru-că judecătorul totuşi s'a pro-vocat la protocoalele investigaţiei gen-darmereşti, apărătorul Dr. St. C. Pop însi-nuă cas de nulitate.

Judecătorul nu vrea să iee spre ştire aceasta, dar' cu puterea §§-ilor e constrins în fine de dl Dr. Pop să ce-deze.

Ap. Dr. Pop adresează preotului Tisu întrebarea: În vremea cuvântării din biserică, a fost linişte sau turburare între oameni?

Martorul Tisu: Cea mai mare li-nişte şi dragoste.

Fiindcă judecătorul a luat la pro-ocol numai cuvântul linişte, Scurtu cere să noteze şi cuvântul dragoste, care-i mai important, însemnând frăţietate cre-ştinească.

Judecătorul (cătră Tisu): Despre ce se ţin predicile, şi despre ce a vor-bit acusatul Scurtu?

Tisu: Despre ce-i mai însemnat în ziua aceea. Acusatul a vorbit despre biserică.

Acusatul Scurtu: Eu să fac o ob-servare. Preotul, cu drept cuvânt a zis, că predicile se ţin despre ce-i mai în-semnat în ziua aceea. Pentru mine, a fost mai însemnat actul creştinesc ce aveam de săvârşit la mormentul lui Iancu, de aceea am cuvântat despre Iancu. În ce priveşte faptul, că am vorbit despre biserică şi despre Iancu, ţin să constat că am vorbit şi despre Iancu, fiindcă el ca eroul cel mai mare al nostru a luptat şi pentru biserică noastră ca erou.

Judecătorul (nervos): Mă rog să te-ţii de obiect.

Acusatul Scurtu: Vorbesc despre memoria lui Iancu, pentru care suntem improcuşaţi!

Venind la rind jurarea martorului Tisu, apărătorii n'o cer din motiv, că martorul e un venerabil bătrân şi preot vrednic de credinţă.

Subst. de procuror nu cere jura-rea din acelaşi motiv.

Judecătorul, în consecinţă, nu jură pe preotul Tisu.

Martorul Jurca.

Martorul, învăţător în Tebea, faşio-nează corect istoricul cauzei. Din cu-ventarea acusatului Scurtu îşi aduce aminte, că a vorbit şi despre Iancu, spu-nând poporului între altele: „Sântei fe-riciţi, că mormentul lui Iancu e aici”.

Judecătorul: Când a ţinut Scurtu cuvântarea, a fost ceva larmă în bi-serică?

Martorul: Nici o larmă. Linişte şi pace.

Ap. Fr. Hossu (ironic la adresa acu-sei): Nu s'a „scandalizat” cumva popo-rul? (Judecătorul scrişneşte din dinţi).

Martorul: Nici vorbă.

Apărătorii şi acuşaţii nu cer nici jurarea acestui martor. Dar' cerându-o subst. de procuror, martorul e jurat.

Fiind timpul înaintat şi căldura din sală nesuferită, judecătorul amină per-tractarea pe după ameazi, la orele 2.

Sedinţa II.

Se deschide la orele 2 d. a. De faţă, un public şi mai numeros. Se resimte în sală un curent de neastimpe agi-tat al celor de faţă.

E citat martorul Trifan Petru a lui Ioan, cantor la biserică din Tebea.

Martorul face istoricul cauzei.

Judecătorul: În cursul predicii din biserică, n'a fost nici o turburare?

Martorul: Dimpotrivă, oamenii au ascultat cu cea mai mare plăcere.

Judecătorul (răstît): De unde ştii?

Martorul: D'apoi ştiu de-acolo, că după-ce tinerii au eşit din biserică, toţi oamenii îi laudau ce oameni faini sânt!

(Complăcând în public).

Urmează martorul Vasile Trifan, un om cărunţ, fără de carte.

Judecătorul: De ce lege eşti?
Martorul: De legea românească!
Judecătorul (nervos): Ce fel de lege românească?

Martorul: D'apoi legea noastră, domnule!

Judecătorul: Ce s'a întâmplat când au fost tinerii aceia în biserică?

Martorul: Nu s'a întâmplat nimic. Ce se se întempe? Toate au fost în pace şi dragoste.

Judecătorul (turbat): Minţi, mă!

Apărătorii protestează contra brus-cheţii judecătorului. Peste tot, lumea din sală e indignată de chipul brutal în care judecătorul s'a purtat faţă de acest biet martor, om cinstit dar' neştiutor de carte.

Din cauza neprecisiunii răspunsuri-lor, martorul nu e jurat.

Urmează interogatoriul martorului Lazar Dragoşa a lui Lazar, un bărbat tânăr şi isteţ, cu carte, crâşnic la biserică din Tebea.

Martorul face cu glas categoric isto-ricul precis al cauzei.

Pe urmă, faşionează că a fost în altar atunci când Scurtu a cerut voce preotului să ţină cuvântare, ear' preotul i-a dat voce.

Judecătorul: Despre ce a vorbit acusatul Scurtu?

Martorul: Despre biserică şi despre Iancu al nostru. A spus dumnealui şi aceea, că satul nostru e vestit pentru-că aici e îngropat marele Iancu.

Judecătorul dă semne de mânie.

Martorul acesta, deschis şi curajos, a făcut asupra publicului impresia cea mai bună.

Apărătorul Dr. St. Pop, luând cu-vântul, cere în interesul procedurii de dovedire alăturarea la acte a cunoscu-tului articol elogios despre Iancu publi-cat în revista „A hété”, pentru-ca să se dovedească adevărată părere chiar şi a Maghiarilor obiectivi în chestia asta, pe care Maghiarii preocupati o judecă atât de fals. Articolul lui Tar Lörincz justi-fică preamărirea lui Iancu, prin urmare §. 174 e absolut neaplicabil în acest punct.

Judecătorul refuză actul propus de dl apărător, care însinuă cas de nulitate.

Întrebaţi de judecător, acuşaţii îşi susţin toţi faşunile. Cu aceasta pro-cedura de încheiere se termină. Urmează acusat.

Coresp.

Din parlament.

Ieri s'a început în dietă discuţia asupra bugetului ministerului de interne. Contele For-gach cere reforme administrative, şi urcarea sa-larilor funcţionarilor administrativi. În chestia naţionalităţilor declară, că în parlamentul ma-ghiar nu poate vorbi nimenea de rassa ma-ghiară, ci numai de naţiunea maghiară unitară. Komjathy vorbeşte de nou în chestia na-ţionalităţilor. Latinovics cere şi el urcarea sa-larilor pe seama funcţionarilor administrativi, şi cere regularea chestiei — sârărilor. Refor-marea teatrului maghiar încă e necesară şi ar trebui ca guvernul să iee chestia în mână, ales cu privire la teatrul din provincă. Holló dis-cută principiile fundamentale ale reformei ad-ministrative. Purgly cere ridicarea unui curs administrativ la universitate. Discuţia con-tinuă.

Ca la noi.

Polonii de sub stăpânirea Prusiei nu o duc cu nimic mai bine decât noi, pentru-că guvernul Prusiei nu e cu nimic mai bun decât cel — maghiar. Esistă deci şi în Prusia o chestie po-lonă, precum esistă la noi chestia română. Deputatul Jazdzewski, Polon, a pus în discuţie chestia aceasta în dieta provin-cială a Prusiei, şi a făcut grave impu-tări guvernului prusian pentru asupri-riile de cari îi împărtăşeşte pe Poloni. Întrunirile Polonilor sunt puse sub pază politică; serviciul divin în bisericile Po-lonilor e împedecat; numele comunelor lor e germanizat; şi aşa mai departe, tot acte de volnicie şi de brutalitate. Ministrul Rheinbaben s'a sculat imediat să răspundă, că la toate acestea Po-lonii sunt de vină, fiindcă caută din adins să mărească abisul între ei şi Ger-mani. Nu leagă căsătorii cu Germanii, nu se asociază cu Germanii, pentru-că fiecare Polon consideră de tradare na-ţională ori-ce amestec sau comunism cu Nemţii conlocuitori. De aceea, se nu se plângă Polonii, pentru-că până nu vor deveni buni Prusieni nu se poate gândi nimenea în Prusia la o politică de im-păcare cu ei. Va să zică, mai sânt şi în alte ţări oameni smintiţi, nu numai la noi. Sau, — mai sânt şi alte popoare asuprite, nu numai noi! Trist testimoniu pe seama veacului luminei!

Din Bucovina.

În jurul unui — bal.

— Ultimul articol confiscat al „Patriei”.

Dăm astăzi în întregime interesan-tul prim-articol al „Patriei” din Cer-năuţi, care a făcut ca ultimul număr al acestui energie organ al partidului naţional român din Bucovina să fie confiscat de două-ori, după-cum am anunţat în numărul de ieri. Articolul e următorul:

„Dela un capăt al ţerei la altul, un vifor de indescriptibilă indignare a cu-prins toată suflarea românească faţă de ultimul şi cel mai îndrăzneţ atentat al baronului Bourguignon, asupra demni-tăţii noastre naţionale. Atât de frivol, cu o obraznicie atât de temerară, nici-când un preşedinte al ţerei n'a cutezat să bruscheze primul popor al acestei ţări. Îndurat-am veacuri întregi umiliin-ţă străină, purtat-am cu răbdare jug turcesc şi ruginare fanariotă, văzutam călcân-du-ni-se în picioare obiceiul, datini şi re-ligie, dar' o vulnerare atât de flagrantă, atât de provocatoare şi neîntemeiată ca ceea-ce ni-s'a aplicat acum, cu ocaziunea balului „Junime”, stă fără pildă în isto-ria atrocităţilor de altcum destul de dese ale guvernului local. Pocalul sufe-riinţelor noastre era plin de mult, şi nu-mai frunza detrandafir mai putea avea loc pe agitatul-i nivel; baronul Bour-guignon a aflat de bine a turna noue valuri peste săturata indignare. Se ena-rmă casul, ca faptul să glăsuiească.

Ani de zile de-arindul, balul „Juni-me” a format focarul ce întrunea în sine elita societăţii culte a Bucovinei. Prin-cipii nostri bisericeşti, toată aristocraţia noastră şi cea străină, fruntaşi gânde-rii, reprezentanţii oficiilor, tot ce avea un nume cu sunet bun, îşi da an de an întâlnire la balul „Junime”. A fi invitat la acest bal, însemna a aparţine clasei alese, a nu fi invitat era verdictul es-chiderei din societatea bună.

nu stîrnia în nimenea nici chiar umbră de bănuie; nemodificând nimic în pri-virea lui indiferentă şi tristă, gusta în evlavioasă tăcere cele mai dulci bucurii.

Nu mai o singură dată şi-a luat cu-tezanţa, graţie unui amic al seu, să cer-cezeze un astfel de astru la locuinţa proprie şi să-i gratuleze. Acţiia, din cauza indispoziţiunii publicului, nu a putut să intre în graţia barcelonienilor. Pe Miguel compănimirea îl investise cu acel curaj, pe care admiraţiunea nu era capabilă să i-l dea. Acţiia se plîngea cu mult amar în contra răcelei publi-cului; era foarte deprimată şi începuse a-şi pierde încrederea în talentul ei şi în succesul debuturilor pentru cari se angajase în Statele-Unite. Pe Miguel l'a intristat şi deprimat foarte mult ne-fericirea acţiiei.

În Mercedes firea lui de artist afla tot asemenea farmec, tot asemenea deliciu.

Deşi Miguel o iubia, totuşi nu cu-teza s'o iee de nevastă, căci îl înfrica-seră aparintele despre cari făcuseră amintire şi cari se manifestau chiar şi în modul de îmbrăcăminte englezece, care cu toate-că era în pronunţat con-trast cu moda de pe acel timp, totuşi se potrivea foarte bine la pîrlul ei blond, la statura sveltă, înaltă, şi la întreaga purtare a ei. Toate aceste scăderi apa-rente — repetăm — au înfricat pe Mi-guel, avînd teamă că şi tatăl seu va fi de aceeaşi părere, pe cari mulţi o aveau despre escentrica fată. După moartea bătrînelui Castellfort însă Miguel a luat-o de nevastă şi estasiat de bucurie şi-a condus-o în casa sa, care până atunci era ca şi pustie, până-ce împreună cu femeia s'a sălăşluit în ea veselia şi bu-curia. (Va urma).

FOIŢA „TRIBUNEI”.

FLUTURASUL.

— Roman spaniol —

de

Narciso Oller.

(Urmare).

La cină amicele ei: Siana şi An-gelica observă că Toneta e mai tă-cută decât de obicei era. Mai mult cu capul spriginit pe coate, cu faţa acop-erită în palme privia reflectorul negru al lămpii de petrolu aflată de părete, rămânînd indiferentă faţă de întreagă conversaţia dela masă.

— Dragă, unde-ţi răţosec azi gân-durile, rogu-te? Voesti salată, ori nu? — a întrebat-o Siana, scuturându-i cu multă gingăşie braţul.

— Drept zău! La ce cugeşti fată? — au intrat deodată în vorbă Madrona şi Angelica.

Tonetei i-a sărit sîngele în faţă ca-şi-cum amicele ei i-ar fi ghicit sen-timentele-i tainice, apoi a erupt în ris drăguţ şi li-a răspuns, că în noaptea trecută a visat ceva şi acum asupra vi-sului se gîndea. După aceea şi-a luat în grabă cina, dar' puţin mai târziu s'a cufundat de nou în gânduri.

Dacă ar fi silit-o cineva, cu greu ar fi fost în stare să-şi esplice, că la adeică ce fel de simţuri o preocupă? Capul îi era ca şi o cavernă în care vecinic aceeaşi melodie răsuna: „cînd va sosi odăita Lunia?”

De altă parte o noliştea foarte mult dorul de o povestă întâlnirea şi

conversarea cu Luis, şi glumele lui ve-sele; dar' dacă aceasta n'a făcut-o, era pentru-că avea teamă de mătusa Ma-drona, care era din fire vecinic bănu-i-toare şi neconţenit le păzia.

În Siana, carea era fată închisă discretă, se încredea cu mult mai mult, decât în Angelica, pe carea une-ori o persifla pentru flefetiirile ei; s'a folosit deci de ocaziune când rămânînd în balcon numai singură cu Siana, i'a po-vestit întemplerarea. Cu fină tactică a dus vorba la întemplerarea din strada Roigt şi cu toate-că în firul destăinu-rilor îşi înfrîna foarte mult entusiasmul, pe care efectul luminărei poetice a lunei şi al linişteii profunde din jurul lor îl făcea mai viu chiar, totuşi, când s'a retras în odăita ei, îşi simţea inima cu mult mai uşurată.

V.

În urma miraculosului joc al sorţei care duce cu mult mai mare rol în viaţă, de cum o presupun aceasta oa-menii mai puţin capabili de observaţie, Miguel Castellfort, un june serios, gân-ditor, melancolic, retras de sgomotul lunei şi cu trup cu suflet dedicat mun-cei serioase, s'a îndrăgit de o fată flu-şturată, veselă, vorbărească şi dornică de a posa cu spiritualitatea ei, deşi în fond era serioasă, irepresabilă şi de bunăţate probată.

Era fiica unui patriot implicat în vecinice conspiraţiuni, şi astfel încă din anii copilăriei începînd a luat parte la modul de viaţă periculos al tatălui ei, care acuşa în Franca, acuşa în Italia căuta ospitalitate şi a trecut prin toate acele peripeţii ale politicianilor militanţi cari tot aşa de uşor îi ridică până la mesele regilor, cum de uşor îi cufundă

la mesele murdare ale restaurantelor de treizeci cruceri. În astfel de mediu, în abundanţă şi sîrăcie, făcîndu-şi educa-ţia, mititica Mercedes şi-a câştigat estra-ordinară agerime de spirit şi a învăţat totodată şi aceea, că lumea se nu-i atri-bue mai multă importanţă, decât aceia cari cunosc motorurile ce o ţin în miş-care. Cu un cuvînt şi-a câştigat anu-mită independenţă şi dovedia nepăsare faţă de totul ce nu era de importanţă vedită, — prin care procedură a sa pu-tea să surprindă foarte mult pe cei cari numai superficial o cunoşteau.

Tatăl ei, obosit în luptele politice, după multe neacazuri şi neajunsuri s'a reintors în patrie, ca să-şi aştepte moar-tea lângă cele două fiice orfane, cari neconţenit îl însoţiseră în căile sale. E uşor de înţeles, că cel-ce duce o viaţă atât pe turburată, la bătrîneţe rămîne fără parale, mai ales dacă în faptele şi acţiunile sale a fost om cu mîna curată. Toţi trei duceau deci traiu foarte mo-dest, când întemplerarea i'a făcut să se cunoască cu stăpînul majoratului Ca-stellfort, ascuns sub masca simplului pro-prietar de fabrică.

Mercedes şi Miguel s'au îndrăgit, poate în urma legei contrastului, a că-rei tainică năsuinţă e crearea de armonii surprinzătoare, căci ambii — deşi de na-tură diferită — suferiau de misantropie; ori dar' pentru-că în ambii s'evnia acea-lăşi simţ de filantropie şi acelaşi entu-siasm pentru totul ce e bun, ce e su-blîm.

Da, pentru-că acest june timid, de natură închis, ştia în adevăr să se en-tusiasmeze; entusiasmul seu era însă in-tim, nu şi lăsa să evadeze din sanc-tuarul inimei sale, ca-şi-cum s'ar fi te-mut, că şi-l profanează dacă şi-l des-

copere publicului, pe care nu atât simţiri sincere, cât mai ales vanitatea şi moda îl pune în mişcare.

Trebuie să cunoaştem ceva din isto-ria copilăriei lui Miguel, ca să-i putem înţelege naturalei tănuitor. Deşi tatăl-seu îi dădea liberă voce, ca după munca obositoare de peste zi să-şi înviezeze seara spiritul cu distracţiuni, totuşi el mergea la teatru numai când se întem-pla să fie vre-o reprezentaţiune estraor-dinară, ori debutau adevăraţi artiştii mari. În astfel de cazuri mergea în ca-lea lui cu capul plecat, cu mîna dreaptă în buzunarul pelerinului şi cu lorgneta în buzunar gîstînd încă înainte din de-luciu cel-l aştepta. Toate aceste le tăi-nuia în aşa chip, încât fiecare ar fi pu-tut crede, că merge să vegheze la patul oare-cărui bolnav. În teatru apoi, cu-fundat cu trup cu suflet în ascultarea reprezentaţiunii, îşi trăia cele mai deli-cioase cliasuri ale vieţii.

Mai ales dacă artistul era femeie, atunci acest temperament, la aparîntă rece, se încălzea aşa de mult, încât foarte puţină diferenţă mai era între emoţiunea artistică şi admiraţiunea personală. De aste-dăşi se străcurea ca o umbră în apro-pierea culiselor, ca să poată vedea de-a-proape pe diva, fără să îndrăznească însă a oagrăi, învidiînd, urînd şi privind cu gelozie la temerarii aceia, cari cute-zau să-i profaneze odăita ei. Apoi sau scutul întunerecului o aştepta până pleca spre casă, pentru-ca în ascuns să alerge pe urmele trăsuri şi să afle unde locuieşte stăpîna gîndurilor sale; une-ori şi în ziua următoare pîndia necon-ţenit, să afle când ese şi când se rein-toarce la hotel, privind cu bucurie fie şi cel mai neînsemnat obiect ce îl făcea să-şi aducă aminte de ea. Toate ace-stea Miguel le pune la cale astfel, că

Ei, anul acesta, comitetul aranjator al acestui bal, mai constă decât totdeauna de demnitatea cauzei ce o reprezintă și gelos de bunul renume de care se bucură acest bal al tinerimei noastre academice, a căutat să înalțare acele elemente social dubioase, cari prin parfumul faptelor lor ar pute periclita cinstirea societății. Un atare element este și dl. *Coco Wassilko*, care eschis fiind din societatea cinstită a Românilor, nu putea fi de loc invitat la acest bal. În templată a voit, că prin o greșală în expediție și prin împrejurarea că dl. *Coco Wassilko* poartă un nume de altcum foarte onorat în Bucovina, prin nenorocitele acestea împrejurări s'a transformat și dlui *Coco Wassilko* o invitare. Venind greșala la iveală, nimic n'a fost mai firesc, decât ca acea invitare să fie revocată. Nimeni nu s'a opus, lucru de sine înțeles.

Comitetul aranjator a transmis deci dlui *Coco Wassilko* rugarea recomandată, ca domnia-să să binevoiască a primi invitarea trimisă de nuli și neexistență. Procedura a fost francă: e mai cavaleresc a rămâne acasă, decât a fi dat afară coram publico. Cu aceasta, chestia s'a răsturnat și lumea n'a răsturnat. Înșel dl. *Bourguignon*, care pentru administrație are o înspăimântătoare netalementare, a aflat de bine a se identifica cu dl. *Coco Wassilko*, spre a documenta netalementarea sa și pe teren privat.

Și acum chestia devine interesantă. Ca persoană în sine luată, dl. *Bourguignon* stă sub zero; ca președinte al țerei e din nefericire investit cu atribuțiile puterii statului. Dl. *Bourguignon* deci a crezut, că pentru un om de stat e de neapărată trebuință a se amesteca și în chestii cu totul private. S'a pus asadar pe lucru dl. *Bourguignon*. Și eată cum a puses și ce a isprăvit:

Înainte de toate a lansat un comunicat neoficios în fișuica din strada domnească, în care se zice, că balul „*Junime*”, odinioară un dragălaș și primul loc de întâlnire al inteligenței bucovinene, a devenit acum un mijloc de agitație politică; zice apoi în acea notiță, că Metropolitul *Arcadie*, generalul garioanei și președintele țerei, cari se invitau de obicei nu în scris, ci prin o deputație, au fost astă-dată demonstrativ ignorați, invitându-se numai în scris. Imputându-li-se în fine, că am invitat ofițeri de călărași din România, ignorând pe ofițerii noștri, se recomandă printre șire, ca *inteligența străină și ofițerimea să se abțină de la bal*.

E de prisos a aminti, că toate aceste înșinuări n'au fost decât perfidii. Ofițerii din România n'au fost nici unul, zi nici unul la bal; ofițerii garioanei noastre au fost toți invitați; spre a evita o demonstrație în contra lui *Arcadie*, pe care „*Junime*” nu l'a putut invita personal din simplul motiv, că l. P. S. S. la timpul seu și în calitate de vicar arhiepiscopar a scos „*Junime*” din reședință, nu s'a invitat nici el, dar nici ceilalți șefi prin o deputație. E doar corect așa. Balul cu toate acestea a reușit mai admirabil decât în anii trecuți.

După lansarea acestei știri, d-nul *Bourguignon*, impulpat de d-nul *Coco Wassilko*, a început goană în contra comitetului aranjator.

Și acum se întimplă un barbarism atât de frivol și scandalos, încât n'aveam cuvinte destul de aspre spre a-l înfiera. Un scandal burocratic de o brutalitate ne mai auzită nici în Bucovina chiar. Eată cum:

Între membrii comitetului aranjator era din întâmplare și dl. Dr. *Nicu Flondor*, funcționar la guvernul țerei. Dl. *Bourguignon*, mințat de o patimă orăbă, neputând deslănțuri ura sa asupra altuia, și-a ales drept victimă pe acest inocent. După cât suntem informați, dl. Dr. *Nicu Flondor* a fost citat în biuroul prezidial și a fost pus înaintea alternativelor: sau se demisionizează din comitetul balului „*Junime*”, sau se invite pe dl. *Coco Wassilko* la bal; de nu, i-se va intenta cercetare disciplinară. Dl. Dr. *Flondor*, de altcum firea cea mai blăjână, vătămă până în adâncul inimei, a răspuns cu o admirabilă calmitate, că nici una, nici alta nu poate să facă; singurul lucru ce stă în puterea sa, este de a demisiona din postul de funcționar, în buna credință că astfel va preveni intențiunile dlui *Bourguignon*. Seara și-a dat demisia și a doua zi des de dimineață a primit confirmarea că aceasta demisie se ia la binevoitoare cunoștință. A mers foarte lute lucrul, după-cum se vede.

Vestea despre demisionarea dlui Dr. *Nicu Flondor*, urmată în urma celei mai infame presiuni a bar. *Bourguignon*, s'a răspândit în capitală cu înfăla fulgerului și a produs o indignație nefermă chiar în tabăra adversarilor noștri, de alta prea lesne dispugi a ne desăvui în toate. Revoltarea suflătească e generală.

Evenimentele se precipitează acum. Nu sântem autorizați a judeca cele ce urmează și cele ce trebuie să urmeze. Vom observa o respectuoasă tăcere în aceste momente, în cari se desfășură ultimul act al farsei *Bourguignon*. O observare prealabilă însă ne vom permite și ea e foarte simplă.

Dl. *Bourguignon* a abusat acum în modul cel mai mărgav de puterea în credință lui. Mărgav și frivol. Răspunsul nu-l va rămâne dator nația română

a Bucovinei. Dl. Dr. *Nicu Flondor* a făcut ceea ce ori-care om cu simț trebuia să facă. A demisionat și a documentat cavalierism adevărat românesc. Relevăm faptul, că procedura vandalică a dlui *Bourguignon* l'a nimerit astă-dată pe un bărbat, care nu a fost și nu e avisat la hitioana leafă a unui funcționar, fiind proprietar mare. Întrebăm însă: Dacă un om cu avere se tractează astfel, ce soarte pot avea acei sărmani funcționari, a căror singură pâine e beicnică leafă? Nu afirmă așa un nenorocit dela arbitrarismul unui șuehiat? Putem noi tolera așa un abuz? Unde vom ajunge când caprițiile de budoar vor decide soartea oamenilor muncitori? Drama *Bourguignon* se termină și singurul dor ce-l avem e dorul sincer, ca domnia-să să se întoarcă sănătos de unde a venit. Casul *Flondor* e azi casul națiunii și națiunea are și elemente desperate. Cine seamănă vânt, culege furtună. Și cu aceasta terminăm deocamdată în buna credință, că dl. *Bourguignon* ne-a înțeles.

Chestiunea română.

— Articol din „*Noua Revistă Română*.” —

În „*Revue Politique et Parlementaire*” dela 10 Ianuarie 1900, găsim, sub semnătura *Boisrobert*, un articol: la *Question Roumaine*. Deși autorul vrea să aibă aerul a fi nepărtinitor, în fapt se vede că simpatia sa este pentru Unguri și soace mișcarea Românilor din Ungaria ca o mișcare neîntemeiată și factice, datorită numai înfruirii Li-gei din București.

E curios cum dînsul caută să justifice această părere a sa. D-sa zice că egalitatea tuturor înaintea legilor, fără deosebire de limbă, e proclamată în Ungaria prin legea din 1868. Alte garanții mai mari s'au dat Românilor prin o altă lege tot din 1868, care recunoaște autonomia bisericească română. În fine legea de naționalitate, artic. al 44-a se ocupă de întrebunțarea diferitelor limbi. Dar Români se plâng, cu drept cuvânt întru călărași, că unele articole ale ei nu se aplică, zice însuși autorul. Vina după d-sa e a Românilor, cari nu primesc aceea lege, fiindcă nu le-a dat împărtășirea țerei pe regiuni de limbă. Și tot astfel neconținut vina e a Românilor ori-când.

Mai departe d-sa aprobă legea „*foarte cumințe*” din 1879, care impune obligativitatea învățătorei limbei ungurești, dar arată, că după esceleanta scriere a lui *Bekics*, legea nu se aplică în Transilvania. De giaba dar se plâng Români.

Legea electorală, are nevoie, e drept de schimbări, dar nu i-se pare autorului îndreptată contra Românilor, mai mult chiar, e mai favorabilă Românilor decât Ungurilor! Tot așa și cu unele legi vechi de cari se plâng Români, *grief justifié jusqu'à un certain point*. Dar autorul se mângăie că cu vremea se vor îndrepta!

De altfel statistica l'a dovedit, că mulțumită naturii prolifice a Ungurilor, ei vor forma majoritatea în Transilvania. Cine nu știe cum se face statistica naționalităților în Ungaria? Dar prin ea, autorul vede rezolvarea lesnicioasă a chestiunii naționalităților cari cu timpul vor rămâne o neînsemnată minoritate.

Rezolvare mai vede și în faptul că agitația a scăzut, din cauză, zice d-sa „*că membrii ligei din București sunt la putere și deci au depus armele*”. În fine guvernul e în bune relațiuni cu Rusia și Liga, care se recrutează din membrii opozițiunii, contrarul politicii guvernului, tinde deci de a se apropia de tripla alianță!

Cu asemenea considerațiuni și afirmațiuni se răspundește de Unguri în lumea politică cunoștința chestiunii române. Dacă agitațiunea română s'a potolit, ori din ce cauză ar fi, vecinii noștri mai harnici și mai provăzători, nu lasă să doarmă interesul pentru această chestiune, ei nu depun armele! Oare în loc de a-i critica, nu am face mai bine a urma pilda de patriotism ce ne dau, spre a nu justifica învinuirile de felul acelor ce am arătat mai sus?

La

Abonament lunar

pentru
Februarie st. vechiu

invitat

Administrația Ziarului „TRIBUNA”.

Dogmă învechită??.

„*Telegraful Român*” apreciând în numărul din urmă, la primul loc, vorbirea prim-ministrului *Széll*, rostită în chestia naționalităților, vine la concluziunea, că, dacă guvernul lui *Széll* ar executa legea naționalităților; dacă ar introduce în justiție și administrație limba română; dacă ar ușura drumul și ar înlesni calea spre a intra în parlament: „*Postulatul de autonomie Ardeului ar rămâne o dogmă învechită a unor politicieni, cari ne-ar da prilejitatea unor generali fără armată*”.

Trebuie să regretăm, că autorul articolului se supune unui rol nu prea frumos de a intra în tocmeli cu guvernul maghiar și de a-i spune, că dacă face lucrul cutare și cutare, scapă de fantoma — *autonomiei transilvane*. Și mai mult regretăm însă, că bagatelisează atât de mult cel mai esențial punct din programul nostru național, despre care bine știe, că e programul întregului partid național al Românilor din această țeară. Facem deocamdată aceste constatări, pentru-că va trebui să mai revenim.

Din cronica veacului XIX.

— Date memorabile. —

- 11 Februarie.
1861. Conferența politică în Alba-Iulia. Metropolitul *Sulufiu* rostește celebra cuvântare despre naționalitate și libertate.
1863. M. Sa aprobă „*Asociațiunea națională*” din Arad.
12 Februarie.
1804. † Emil Kant.
1849. Armata maghiară dunăreană trece dela *Görgei* sub comanda lui *Dembinsky*.
1861. În ședința a doua a conferinței din Alba-Iulia *Saguna* rostește o cuvântare în care se arată întru toate de acord cu *Sulufiu*.
1883. † Richard Wagner.

- 13 Februarie.
1849. Luptele dela *Szöreg*, *Palánka*, *Tornalja*.
1891. † *Epaminonda Bucevski*, pictor român din Bucovina.

- 14 Februarie.
1821. Moare în Buda, suburbiul sârbesc *Petru Maior*, marele istoriograf român (născ. la 1753 în Căpușul-de-Câmpie).
1849. Ungurii spânzură, în „*Fellegvár*”, 25 Români, preoți și țărani.

- 15 Februarie.
1875. Alegerea vicariului *Ioan Meșianu* de episcop la Arad.
1898. La învățătorul român din Bucium-Poeni se face perchișiție domiciliară căutând după scrisori revoluționare.

- 16 Februarie.
1836. Nașterea marelui istoric și filolog *Bogdan Petriceicu Hădeu*, în satul Costinești, din Basarabia.

- 17 Februarie.
1849. Urban fugări pe insurgenții dela Bistrița la Dej.
1827. † Pestalozzi.

1867. Prin rescript prea înalt se restaurea constituțiunea ungurească, legile din 1848; *Julius Andrássy* e denumit ministru-președinte unguresc; cancelaria Transilvaniei se desființează.
1868. Comitetul societății pentru literatura română din Bucovina face propunerea de a se înființa o catedră pentru istoria națională.
1875. † Baronul *Vasilie Lad. Pop* (Buda-pest).
1889. † *Ioan Popasu*, episcopul Caransebeșului.

Cronica zilei.

Sibiul, 16 Februarie n. 1900.

Memento. 18 Februarie: Inst. de credit „*Steaua*” din Petrovasello, adunare generală. — Petrecerea meseriașilor români din Turda.

20 Februarie: Concurs de medie cercual în Voivodina (pretura Vârșei).

22 Februarie: Licit. pentru esarândarea casei de cărmă și prăvălie în Boița.

24 Februarie: „*Arieșana*”, adun. gen. în Turda. — „*Concordia*”, inst. de credit, adunare generală în Uzdin-Ozora. — Bal în Băița (Zarand) în fav. fondului școlar. — Concert în Oraștie.

M. Sa Monarohul a sosit azi dimineață la Buda-pest, unde va petrece până la începutul lunii viitoare. În acest timp va da mai multe audiențe publice; prima în 19 Februarie. Asemenea și dîneiri de curte. În 20 Februarie sosește la Buda Archiducesa Maria Valeria împreună cu soțul ei *Francisc Salvator*.

Căsătoria Archiducelui *Francisc Ferdinand*. Astă-toamnă provocase mare svon știrea, că presumpțivul moștenitor Archiducele *Francisc Ferdinand* va lua în căsătorie pe contesa *Sofia Chotec*. Se spunea atunci, că M. Sa îi pusese alternativa, ca ori se renunța la această căsătorie, ori la dreptul de moștenitor al tronului. În urma demerităților oficiale afacerii se dase uitării. Acum însă „*Nagyvárad*” pe baza unei scrisori din Viena dăto 14 Februarie susține hotărât, că Archiducele s'a cununat cu contesa *Chotec* în *Bruck lângă Mura* la 6 Februarie. Toate se făcuseră în cel mai strict secret, așa că afară de preotul cununător și de martorii mirilor nu știa nimeni în orașul știrian despre evenimentul acesta. Archiducele a încheiat cu contesa căsătorie morganatică.

† *Platon Teleciki*, archimandritul mănăstirii dela *Beocin* a răposat alaltăieri în etate de 50 ani. Răposatul a fost mulți ani secretar la consistorul sârbesc din Timișoara.

Greva din Reșița a lucrătorilor din atelierele cohurilor, s'a terminat. Alaltăieri toți lucrătorii au intrat în lucru.

Viscol de vară. În *Bečicherecul* mare alaltăieri după amiază a băntuit adevărat viscol de vară. Nori negri și deși au întunecat orizontul, și ploaie torențială, trecută mai apoi în adevărată ruptură de nori, a căzut asupra orașului timp de peste o oră.

Arși de vii. *Carol Mayer* din *Mer* ni plecând la petrecere împreună cu soția sa, a lăsat singuri acasă pe cei trei copii ai lor, cari jucându-se cu foc și-au aprins hainele. Toți trei au fost arși scrum!

Derallare de tren. Trenul vicinal dintre Buda-pest și *Szentlőrinc* a derallat alaltăieri în nemijlocită apropiere de Buda-pest. Multe vagoane s'au sfărmat total, locomotiva s'a stricat, un om a fost ucis momentan și alți mulți au primit răni grave.

Un baron nou. În cercurile medicale din Buda-pest se menține ca sigură știrea, că *Dr. Frideric Korányi*, profesor la facultatea de medicină din Buda-pest, va fi ridicat în curând la rangul de baron.

Protopopul *Belintului*. În consistorul plenar ținut ieri în Arad, a fost confirmat nu dl. *Petru Ionescu*, care intrunise 51 voturi, și toate voturile parohiei *Belint*, ci dl. prof. *Gerasim Sîrbu*, care avuse numai 13 voturi.

Societatea literară „*Kisfaludy*” din Buda-pest și-a ales president pe *Dr. Beöthy Zolt*, profesor de estetică și literatura maghiară la facultatea filosofică din Buda-pest. Vicepresident e ales *Dr. Berzeviczy Albert*, fost secretar de stat în ministerul de culte. President al acestei societăți era esteticianul *Gyulai Pál*, care din cauză că n'a permis societății să participe ex offio la sîrbărea din Sighisoara, dată astă-vară la aniversarea a 50-a dela moartea lui *Petőfi*, — a trebuit să se retragă dela președinție.

Nemeza furului. O ceată de Țigani a comis nopțile trecute un mare furt cu infrație în *Jadani*. Vecinii scuții din somn i-au luat la goană și au puscat după ei. Unul dintre Țigani a fost nimerit de glonț și a murit instantaneu.

Cruzimea nebunului. În *Elisabetinul* Timișoarei zilerul *Petru Tasch*, de 54 ani, în acces de nebunie a sfărmat toate obiectele din casă. Înainte de a începe vandalismul și-a aprins două lumini și s'a rugat mult pentru nevastă-sa, care trăiește despărțită de el. La chemarea căsenilor a sosit poliția, dar când a dat să intre în odaie, nebunul a isbit seacă în capul unui polițist, pe care — din norocire — l'a lovit numai cu toporiștea. Legat în cămașă de forță a fost dus în spital, unde neconținut se roagă pentru nevastă-sa.

Sinucidere în Mohu. Un smintit de minte s'a spânzurat Luni în închisoarea comunală din Mohu, cu nojița dela opincă și în stare de gețut. Svoindu-se în sat, că nenorocitul ar fi fost bătut în închisoare, a eșit ieri la fața locului comisie de medici, ca să-l secționeze, dar nici un om din sat n'a voit să desgroape pe mortul. Astfel arămasă se ese a doua-ora comisia azi, pe când entistia avea să aducă Țigani, cari s'au desgroape.

Soartea colonelilor în războiul african. În războiul dintre Buri și Englezi colonelii englezi au cea mai nenorocită soartă. Dintre 46 coloneli 16 s'au afară de teatrul războiului, 8 au murit în lupte, 6 s'au răniți și 2 s'au captivi la Buri. Dintre cei 6 coloneli ai highlanderilor 4 au murit și 1 e rănit.

Bou ucigăș. În *Belint* un bou infuriat a luat în coarne pe un biet lăcitor de acolo și i-a spintecat pantecele. Nenorocitul a murit între chinuri grozave.

Sedria orfanală a comitatului Făgăraș în 11 Februarie seara fusese în mare primejdie. Din cenușa lăsată în unghetul odăiei s'a aprins poditura și era să ardă întreg arhivul și poate întreg edificiul, dacă din norocire trecătorii nu ar fi observat de cu bun timp pericolul și nu ar fi grăbit să stingă focul.

În casina română din Brașov, precum cetim în „*Kronstädter Zeitung*”, Marți noaptea au intrat niște furi și au furat hârtii de valoare în preț de 25 000 franci.

Aviz. Prelegerea despre: „*Intrebuintarea poamelor*” ce era să se țină în *Seliște*, la 18 c., la dorința generală, se amână pe *Duminecă*, în 25 l. c. n., la 4 oare d. a. Sibiul, 16 Februarie n. 1900. D. Comșa.

Narcotizare cu moarte. În orașul *Apenrade* din Germania fiica unei familii de frunte a murit în decursul narcotizării. Era să i-se scoată un dinte și medicii, cunoscându-i firea nervoasă, au adormit-o cu narcosă. Când s'o trezească, fata era moartă deja.

VIATA SOCIALA.

Din Bozovici.

Casina română din Bozovici invită la petrecerea cu joc ce va aranja în 3 Martie 1900 st. n., în localitatea sa proprie. Prețul de intrare pentru membri 80 bani, nemembri 1 cor. Începutul la 8 ore seara. Suprasolvirile marimonioase adresate către preșidiiu casinei se primesc cu mulțumită. Oaspeții costumați s'au bineveniți.

POSTA REDACȚIUNEL.

Abonatul nr. 1023. Conform deciziei jud. adm. de nr. 2753 adus pe baza art. de lege XXIX. din 1875 și XXII. din 1886 învătătoriilor poporali (fie confesionali, comunal ori de stat) s'au scutit de darea comunală. Ceea ce spune notarul se referă la darea de drum. Date amănunțite despre dări aflați în cartea „*Drepturile și datorințele purtătorului de darea de W. Niemand*”. Costă 60 cr. + 5 porto. Se poate procura dela librăria noastră.

MAI NOU.

Răsboiul.

Știrile de azi nu vestesc decât ciocniri mai mici între beligeranți și câteva mișcări strategice pe câmpul de război. În Londra s'au entusiasmați oamenii de succesele strategice ale generalilor *Roberts* și *French*. Acesta din urmă, după-cum anunță o depeșă, a trecut peste râul *Modder*, fără să dea de rezistență mare.

Rușii în Asia.

Rușii înaintează trupe spre *Herrat*, în Asia-centrală. Privitor la această știre „*Times*” crede, că Rușii au aflat potrivit momentul de a face presiune asupra ofițului de esterne al Angliei. Noi — adauge „*Times*” — trebuie să fim pregătiți a ne apăra interesele în golful persic și în Persia-sudică contra orișicui.

Teatru orășenesc în Sibiul.

Diracțiunea: *Leo Bauer*.

Sâmbătă, 17 Februarie n.

Cu concursul actriței *Toni Robe* din *Brünn*, ca oaspe.

WILDFEUER.

Poemă dramatică în 5 acte, de *Fr. Halm*. Începutul la 7 ore seara.

Sosiți în Sibiul.

La 16 Februarie n. 1900.

Hotel „*Împăratul Romanilor*”: *Rippel* din *Petroșeni*, *Schuller* din *Sighisoara*, privatieri; *Gorove*, oficial din *Ibafaleu*; *Paul*, fabricant din *Brașov*; *Pesch*, inginer din Buda-pest; *Goldfinger*, *Levin*, *Erdélyi*, *Wald*, *Bricht*, din Buda-pest, *Rosenberg* din *Făgăraș*, *Blach* din *Eitel*, *Mithcs* din *Agram*, *Gürtler*, *Stern*, din *Viena*, comercianți.

Hotel „*Meltzer*”: *Hainal*, voiajor din Buda-pest; *Pindur*, econom din *Cârța*; *Sierke*, privatier din *Avrig*; *D. Simian*, *I. Simian*, din *Rimnic*, comercianți; *Gutti* cu soția, oficial din *Sighisoara*.

Hotel „*Habermann*”: *Kaba*, barbiere din *Zalatna*; *Kati Lang*, chelneriță din *Tâlmaci*.

Pentru redacție și editură responsabil: *Andrei Baiteș*. Proprietar: Pentru „*Tipografia*”, societate pe acțiuni: *Iosif Marshall*.

G. Henneberg, fabrică de mătăasă în Zürich,
[3] 5—50 (liferant de curte c. și r.)